

**RİTİM İÇERİKLİ MÜZİKSEL
UYGULAMALARIN ZİHİNSEL
ENGELLİ BİREYLERİN
DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ**

Yazarlar

Muhammed KARAGÖZ

Ünal İMİK

© Copyright 2019

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanhı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-709-6

Kitap Adı

Ritim İçerikli Müziksel Uygulamaların Zihinsel Engelli Bireylerin
Davranışları Üzerindeki Etkileri

Editör

Betül KARAGÖZ DURSUN

Yazarlar

Muhammed KARAGÖZ
Ünal İMİK

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

Bisac Code

MUS000000

DOI

10.37609/akya.2298

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Merhabalar... Özelde bireyin, genelde ise toplumun, mutluluğu ve huzuru için sanat, oldukça önemlidir. Sanat eğitimi bireye uygun biçimde kullanıldığı takdirde, insan davranışları üzerinde de olumlu etkiler bırakabilir. Sanat eğitiminin bir alt dalı olan müzik eğitimi, bu özelliği ile günümüz dünyasında birçok amaç için kullanılmakta ve olumlu sonuçlar alınmaktadır. Özellikle dezavantajlı grupların gerek kişisel ve sosyal, gerekse bedensel ve psikomotor gelişimleri üzerinde önemli ve olumlu etkilere sahip olduğu, çeşitli bilimsel çalışmalarla ispatlanmıştır.

Bu bağlamda, ritim içerikli müziksel uygulamaların, orta ve ağır düzeyli zihinsel engelli bireylerin davranışları üzerinde olumlu etkileri olabileceği düşüncesinden hareketle yapılan bu çalışmada bu uygulamaların bireylerin davranışlarında olumlu yönde değişimlere sebep olduğuna yönelik önemli olduğunu düşündüğümüz sonuçlara ulaşıldığı düşünülmektedir.

Başta Sayın Ünal İMİK hocamız olmak üzere araştırma sürecinde tüm emeği geçenlere, her zaman yanımda ve bana destek olan sevgili aileme ve bu kitabı alıp okuma inceliğini gösteren tüm okurlarımıza en derin saygı ve sevgilerimi sunuyorum...¹

Muhammed KARAGÖZ

---

¹ Bu araştırma İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi (BAP) tarafından desteklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I

1. Giriş	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı	4
1.5. Araştırmanın Önemi.....	4
1.6. Varsayımlar.....	5
1.7. Sınırlılıklar.....	5
1.8. Tanımlar.....	6

BÖLÜM 2

2. Kuramsal Bilgiler ve İlgili Araştırmalar	7
2.1. Kuramsal Bilgiler	7
2.1.1. Engelli Kavramı.....	7
2.1.1.1. Zihinsel Engel Durumu.....	7
Zekâ Nedir? Özellikleri Nelerdir?	7
Zihinsel İşlevlerde Gerilik.....	12
Uyumsal Davranışlarda Yetersizlik	12
A. Psikolojik Sınıflandırma	18
a- Hafif Derecede Zihinsel Engelliler	18
b- Orta Derecede Zihinsel Engelliler	18
c- Ağır Derecede Zihinsel Engelliler	19
d- İleri Derecede Ağır Zihinsel Engelliler	19
B. Eğitsel Sınıflandırma	20
a- Eğitilebilir Zihinsel Engelliler	20
b- Öğretilebilir Zihinsel Engelliler	21
c- Ağır ve Çok Ağır Derecede Zihinsel Engelliler	21
1- Bulaşıcı Hastalıklar ve Zehirlenmeler	26
2- Yaralanma ve Fiziksel etkiler	26

3-Metabolizma ve beslenme bozuklukları	26
4- Kaba Beyin Hastalıkları	27
5- Doğum Öncesi Bilinmeyen Nedenler	27
6- Kromozom Anormallikleri.....	28
7- Gebelik Bozuklukları.....	29
8- Ruhsal Bozukluklar	29
9- Çevresel ya da Psiko-sosyal Dezavantaj.....	29
1- Motor Gelişim	30
2- Bilişsel Özellikler	30
3- Duygusal ve Sosyal Özellikleri.....	31
4- Dil ve Konuşma Özellikleri	31
5- Bedensel ve Sağlık Özellikleri	32
2.1.2. Müzik.....	32
2.2. İlgili Araştırmalar	40

BÖLÜM 3

3. Yöntem	45
3.1. Araştırmanın Modeli	45
3.2. Çalışma Grubu.....	45
3.3. Araştırma Verilerinin Toplanması	48
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	49
3.3.2. Müzik Etkinliklerini Değerlendirme Formu.....	49
3.3.3. Açık Uçlu Soru Formu	49
3.3.4. Uzman Görüşü Alma Formu	50
3.4. Müziksel Uygulama ve Veri Toplama Süreci	51
3.5. Verilerin Analizi	56

BÖLÜM 4

4. Bulgular ve Yorum.....	57
4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	57
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	61

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	68
4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	79
4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum	82

BÖLÜM 5

5. Sonuç ve Öneriler	87
5.1. Sonuçlar	87
5.2. Öneriler	88
Kaynaklar	89
Ekler	93

KAYNAKLAR

- AAIDD. (2010). FAQ on the AAIDD definition on intellectual disability. Erişim: 12.10.2012.
“http://www.aaidd.org/intellectualdisabilitybook/content_7473cfm?navID=366”
- Aile Eğitim Rehberi. 2014. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü “aile eğitim rehberi zihinsel engelli çocuklar” 2014 s.30-31)
- Alvin, J. (1998). *Music for the Handicapped Child (Second Education)*, London: Oxford University Pres.
- Akkuş Ü. (2007). Müziğin İnsan Sağlığı Üzerindeki Yeri ve Önemi. *Sosyal Bilgiler Araştırmaları Dergisi*, 1: 98-103.
- Aral, N., Gürsoy, F. (2007). *Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Ataman. (Ed.) (2009). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Artan, İ. (2015). *Özel eğitim gerektiren çocuklar için müzik ve dans eğitimi*. Baykoç Dönmez, N. (Ed.), *Özel eğitim* (3. Baskı). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Bal, S.; Artan, İ. *Seslerle Tanışalım*, İstanbul,1995, YA-PA Yayınları
- Başar, Ş. (2016). 6-12 yaş orta-ağır zihinsel geriliği olan çocuklarda ses, ritim ve hareket uygulamaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Beirne Smith, M., Ittenbach, R. F., & Patton, J. R. (1998). *Mental Retardation* (5. Baskı b.). Prentice Hall.
- Beirne Smith, M., Patton, J. R., & Kim, S. H. (2006). *Mental Retardation: An introduction to intellectual disabilities* (7. Baskı b.). New Jersey, NJ: Prentice Hall.
- Bilir, G. (1986). *Zeka Gerilikleri ve Nedenleri. Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri*. Ankara: Ayyıldız Matbaası. 6-15
- Binnert, A., & Simon, T. (1907). *Anormal Çocuklar*. (S. E. Siyavuşgil, Çev.) İstanbul Devlet Basım Evi.
- Çadır, D. (2008). *Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Müzik Terapi Yöntemine Göre Hazırlanan Sosyal Beceri Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çağlar, D. (1985). *Özel Eğitimde Eğitilebilir Geri Zekalı Çocukların Teşhis Sorunları: Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.

- Cavkaytar, A. ve Diken, G. H. (2006). Özel eğitime giriş (2.baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Donaldson, M. Down's Syndrome. Music Teacher, Vol:77, No:9, 19-21, 1998.
- Eddy J. (1989) The Music Came From Deep Inside Brookline Books .
- Enç, M., Özsoy, Y., & Çağlar, D. (1975). Özel eğitime giriş. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:49.
- Eripek, S. (1984). Engelli (ayrıcalı) çocukların eğitimi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(1), 59-82.
- Eripek S. (1998) Özel Eğitim Anadolu Üniversitesi Açıköğretim fak.yayınları s.39-48.
- Eripek, S. (2001). Geri Zekalı Çocuklar. Y. Özsoy, M. Özyürek ve S. Eripek (Der.). Özel eğitime muhtaç çocuklar. Özel eğitime giriş (11. baskı) (151-180). Ankara: Karatepe Yayınları.
- Eripek, S. (2005). Zeka geriliği. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Gargulo. (2003). Special Education In Contemporary Society An Introduction To Exceptionality. (7 Th. Ed). Wardsworth, Australia, Canada, Mexico, Singapore, Spain, United Kingtom & United States: Thomson Learning.
- Gençel Ö. (2006). Müzikle Tedavi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 2(14): 697-706.
- Günay, E., & Özdemir, M A. (2003). Müzik öğretimi teknolojisi ve materyal geliştirme. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Haşhaş S. & İmİK Ü. (2016) Bağlama Öğreniminde Tezene Tutuş/Vuruş Yönlereinin Önemi, Gece Kitaplığı, :125 Ankara.
- Howery, B.I. (1968). Music Therapy For Mentally Retarded Children And Adults. T. Gaston (Ed.). Music In Therapy Sempozyum bildiriler kitabının içinde. (s. 47- 55). New York. Macmillan Company.
- İmİK, Ü., (2014). Çizgi Film ve Müzik, Gece Kitaplığı, Ankara.
- İmİK, Ü., Haşhaş, S. (2016) Bağlama Sazının Öğretiminde Medya Araçlarının Rolü” Gece Kitaplığı, s:7-28. Ankara.
- İmİK, Ü., (2014). Müzik ve Medya, Gece Kitaplığı, Ankara.
- Karagöz, B. (2013). İlköğretim Öğrencilerine Değerlerin Okul Şarkıları Yoluyla Kazandırılması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kınalı, G. (2003). Zihin Engellilerde Beden Resim Müzik Eğitimi, Farklı Gelişen Çocuklar, (ed. A. Kulaksızoğlu). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- MEGEP. (2007). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. Ankara.

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). Çocuk Gelişimi Zihinsel Engelliler Ankara, 2015 Bireysel Öğrenme Materyali.
- Munch, Charles (1990), “ Ben Bir Orkestra Şefiyim”, İstanbul : Alfa Yayınları
- ÖEH. (2012). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Erişim Tarihi: 21.05.2014 T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_gi_son.pdf
- ÖEH. (2009). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: <http://orgm.meb.gov.tr>
- Özkan, N. (2006). Ritim Eğitimi ve Modern Dans. (2. basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özsoy, Y. Özyürek, M., Eripek, S. (1998) Özel Eğitime Giriş. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Özyürek, M. (2000). Bireysel Farklılığa Psikoloji Yaklaşımlarıyla Bakış. Karatepe Yayınları. Eripek, S. (1996). Zihin Engelli Çocukların Tanımı. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 81-87.
- Sarı, H. (2003). Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Çağdaş Öneriler, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Somakçı P. (2003). Türklerde Müzikle Tedavi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15: 131-140.
- Sözen, Mustafa(2003), “Sinemada Ses kullanımı” DETAY Yayıncılık, Ankara
- Uçan, Ali (1994), “ İnsan ve Müzik - İnsan ve Sanat Eğitimi”, Müzik Ansiklopedisi Yayınları ,
- Uçan, A. (1997) Müzik Eğitimi Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Wood, M. Music for Mentally Handicapped People. London, 1983, Souvenir Press.
- Yener, Faruk(1996), “ Müzik”, Ankara: Apa Ofset